

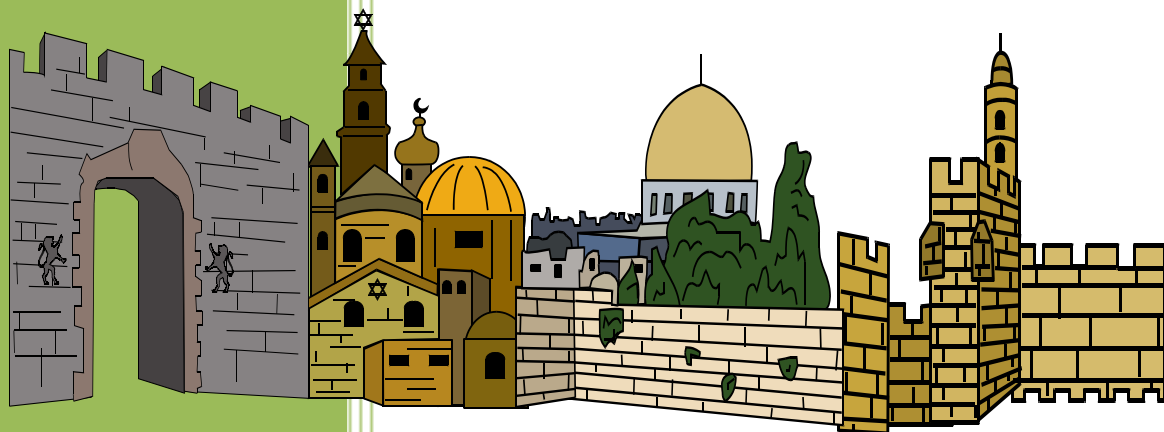
תשע"ד

משרד החינוך

אגף קליטת תלמידים עולים

חוברת לתלמיד

ירושלים

רמת המתקדמים

הוראת העברית כשפה שנייה

תשע"ד

אֲזַנִּים לְכַתֵּל

אמא מה זה "אֲזַנִּים לְכַתֵּל"? שאל גיא כשחזר הביתה. אמא היתה עסוקה במטבח. היא הכינה ארוחת צהרים ושאלה: "גיא, מי אמר לך את המשפט?" "המורה אמרה שנכתב בבית כי התחלנו ללמד לדבר בעברית יפה לכבוד שנת השפה העברית" ענה. "אני בכלל לא מבין מדוע צריך לדבר במלים הקשות האלה, למה אי אפשר לדבר כמו שאני מדבר עם רון ועם עמית. הם תמיד מבינים אותי. גיא, אני עסוקה, לך למלון חפש את הפרוש ונדבר בזמן ארוחת הצהרים." ענתה אמא.

גיא הלך לחדר. הוא לא אהב לחפש במלון ולא אהב לקרוא בספרים כי היו שם מלים שהוא לא הכיר. פעם, עוד נהג לשאל את אמא במהלך הקריאה מה פרוש המלים האלה, אך לאט לאט, במהלך הזמן, הוא החל לדלג על המלים הקשות והמסבכות והתחיל לקרוא ספרים רק כשהמורה הכריחה. הוא העדיף לשחק פדורגל ובמחשב כמו מרבית חבריו לכתה. במחשב היתה לו פחות בעיה, לרוב הוא שיחק ולכן לא היה צריך להתמודד עם הקריאה. כשהיה צריך להעזר במחשב לעבודות, השתמש בגוגל כמו שלמד בכתה ובדרך כלל הסתדר.

גיא פתח את המחברת והסתכל על המלים **אזנים לכ תל**. "בעצם, אין פה כל בעיה" הרגה בלב. הוא ידע מהו הכ תל, הוא אפלו היה שם כמה פעמים. "כנראה הכונה היא שהכ תל מקשיב לכל הבקשות של האנשים ולכל התפלות, אז למה זה נוב שהמורה בקשה לפרש? זה הרי פשוט מאד, אין צורך לחפש". גיא התישב, פתח את המחברת וכתב: "הכ תל המערבי הוא מקום שמתפללים בו ויש לו כאלו אזנים להקשיב לכל הבקשות והתפלות". גיא היה מרצה מעצמו, הוא כתב בשפה יפה ובדק את המלים שוב ושוב והן נראו לו נכונות.

הגיעה שעת הצהרים, גיא התישב ליד השלחן עם אמו ואחיו הקטן נ' עם. "גיא, האם מצאת את הפרוש למלים שחפשת?" שאלה אמה. "כן, זה היה פשוט, הסתדרתי וסימתי את השעורים" ענה גיא והמשיך לאכול. "מה כתבת?" שאלה אמה. "זה בסדר, הסתדרתי ואני ממהר למשחק הכדורגל עם ניר וא' הד" ענה לה גיא.

למחרת חזר גיא מבית הספר, הוא השליך את ילקוטו על הרצפה, נכנס בכעס לחדרו וטרק את הדלת. "מה קרה גיא?" שאלה אמה. "כל הילדים צחקו עלי, יותר לא אצביע בכיתה ולא אענה על אף שאלה! אפלו שחר שאף פעם לא מכין שעורים, אפלו הוא צחק עלי גם

בְּהַפְסָקָה. כָּלֵם לָעֵגוּ לִי. יוֹתֵר לֹא אֶצְבִּיעַ בְּכַתֵּה אֶף פַּעַם!" עָנָה גִּיא
בְּכַעַס.

אִמָּא נִכְנְסָה לַחֲדָר, הִתְיַשְׁבָּה לַיָּד גִּיא, נִסְתָּה לְהִרְגִיעוֹ וְשָׁאֲלָה: "גִּיא,
מָה קָרָה? סֹפֵר לִי וַיַּחַד נִנְסָה לְמִצָּא פְתָרוֹן. טוֹב?" גִּיא הִתְיַשֵּׁב לַיָּד
אִמָּא, נִגַּב אֶת הַדְּמָעוֹת וְסִפֵּר לָהּ עַל מָה שֶׁכָּתַב בַּמַּחְבֵּרֶת. אִמָּא נִסְתָּה
לֹא לַחֲיִךְ. הִיא הִתְבוֹנְנָה בִּפְרוּשׁ שֶׁל גִּיא וְאָמְרָה: "גִּיא, הַפְּרוּשׁ שֶׁלְךָ
מֵאִד מֵיַחַד וְהִגְיוֹנִי, אֲךָ כְּשֵׁישׁ לָנוּ נִיבִים, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְדַעַת שֶׁהֵם
לֹא תַמִּיד מֵתְאִימִים לְפְרוּשׁ שֶׁל כָּל מִילָה בְּנִפְרָד וְלִפְעָמִים הֵם אוֹמְרִים
לָנוּ מִשְׁהוּ אַחֵר לְגַמְרִי." "אֲנִי לֹא מִבִּין" אָמַר גִּיא. |לָמָּה הִמְצִיאוּ אֶת
הַנִּיבִים הָאֵלֶּה בְּכָלֵל? הֵם רַק מְקַשִּׁים לָנוּ עַל הַחַיִּים וְעַל הַהֲבָנָה שֶׁל
הַכְּתוּב. "נִכּוֹן" עָנְתָה אִמָּא, הֵם אוֹלֵי מְקַשִּׁים אֲךָ הֵם מְלַמְּדִים עַל
מִשְׁהוּ אַחֵר, הֵם מְסַבְּרִים דָּבָר בְּצוּרָה אַחֶרֶת. כֵּךְ דִּבְרוּ פַּעַם בְּתַקּוּפַת
הַתַּנ"ךְ וּבְתַקּוּפַת הַחֲכָמִים שֶׁנִּקְרְאוּ חַז"ל. צְרִיךְ רַק לְלַמֵּד לְהַבִּין
זֶאת- וְאֵז אֶפְשָׁר גַּם לִיהֲנוֹת יוֹתֵר מִהַקְרִיאָה."

"מָה פְּרוּשׁ אֲזַנִּים לִכֹּתֵל? הָאֵם הַמוּרָה הַסְּבִיחָה?" שָׁאֲלָה אִמָּא.
"כֵּן, הִיא גַּם כְּתֻבָּה עַל הַלּוּחַ אַחֲרֵי שְׁנוּעָה אָמְרָה אֶת הַתְּשׁוּבָה, הִיא
עָנְתָה אַחֲרֵי וְהַמוּרָה שֶׁבָּחָה אוֹתָהּ." עָנָה גִּיא. "הִיא כְּתֻבָּה שֶׁפְּרוּשׁ
הַנִּיב אֲזַנִּים לִכֹּתֵל הוּא שְׁסוּד עָלוּל לְהַתְּגַלּוֹת, תַּמִּיד יֵשׁ מֵאֲזַנִּים

בְּסִבִּיבָה וּכְדָאֵי לְשִׁמּוֹר וְלֹא לְגִלּוֹת סוּדוֹת שְׂאוֹמְרִים לָךְ כִּי הַסוּד עָלוּל
 לְהִתְגַּלּוֹת. "עֲנֵה גִיא. אֲנִי לֹא מִבִּין רַק דְּבַר אֶחָד, אֵיךְ הִגִּיעוּ לְפִרוּשׁ
 הַזֶּה? כִּי הָרִי בְּכֹתֵל הַמַּעֲרָבִי מִטְּמִינִים פְּתָקִים עִם סוּדוֹת וְזֶה בְּדִיוֹק
 הַהֶפֶךְ מִמָּה שֶׁהֵנִיב אוֹמֵר. נִכוּן?" אִמָּא חֲבָקָה אֶת בְּנָה וְאָמְרָה לוֹ:
 "מָחָר תִּשְׁאֵל אֶת הַמוֹרָה. מָה דַעְתְּךָ?"

דף עבודה

—

———

ירושלים של זהב

במשך עשרים שנה כמעט מאז מלחמת העצמאות השנת תש"ח (1948), שבה נאלצו היהודים שחיו בעיר העתיקה לעזבה, עד מלחמת ששת הימים (1967) - היה הכותל בידי הירדנים.

כל אותן שנים יהודים לא יכלו להגיע לכותל.

אנו ב"ה זכינו, ויש לנו את הזכות לעמוד על יד הכותל ולהתפלל שם. כתוב את תפילתך האישית שהיית מתפלל על יד הכותל המערבי.

תפזורת ירושלים

עליכם למצוא בתפזורת שלפניכם את המילים והמושגים הנמצאים בתחתית העמוד.

ה	כ	ו	ת	ל	ה	מ	ע	ר	ב	י	א
ב	א	ח	ו	ר	ב	נ	ש	ע	ר	ר	ג
א	מ	כ	ו	ו	ד	ה	ט	י	ק	ו	ו
ז	י	ר	ו	מ	א	י	י	ר	מ	י	א
ב	ר	כ	ח	א	ט	י	ט	ו	מ	ט	צ
א	צ	י	ה	י	י	כ	ו	ש	ל	מ	מ
ב	מ	נ	ס	ג	ר	ע	ס	ל	פ	צ	ק
ה	ה	ב	ר	ק	מ	צ	א	י	ק	ר	ש
ע	נ	ת	א	ב	י	ת	ה	מ	ק	ד	ש
ש	י	ש	ב	ע	ה	ע	ש	ר	ב	א	ב
ת	ב	ג	ד	ר	ו	מ	א	י	מ	ה	ו
ז	ו	מ	ת	ב	ר	ש	ע	ה	ע	ב	ש

חורבן, ירושלים, איכה, ירמיהו, שבעה עשר בתמוז, בית המקדש, תשעה באב, קמצא, בר קמצא, טיטוס, הכותל המערבי, רומאים, בין המצרים.

ירושלים במלחמת ששת הימים

בשנת 1967 יצאה ישראל למלחמה נגד הארצות מצרים, ירדן, וסוריה. המלחמה החלה בחמישה ביוני והסתיימה בעשרה ביוני. בתוך שישה ימים הצליח צה"ל להביס את שלוש הארצות.

בדרך כבש צה"ל את יהודה ושומרון, את הגולן, את חבל עזה, ואת חצי-האי סיני.

המלחמה בגזרת ירושלים התחילה בבוקר החמישה ביוני 1967, בזמן שהירדנים פתחו באש לאורך קו שביתת הנשק, ועד שעות אחר הצהריים תפסו הירדנים את ארמון הנציב.

פקוד המרכז, בפקודו של **האלוף עוזי נרקיס**, העלה את חטיבת "הראל" לאזור ירושלים, וכוחותיה פרצו אל מצבי הרדאר ועבדול עזיז וכבשו את נבי סמואל.

בבוקר ה-6 ביוני הגיעו לכביש ירושלים-רמאלה ושם הסתערו על תל-אל פול וגבעת המבתר.

חטיבת הצנחנים העלתה לירושלים במטרה לפתוח את הדרך להר הצופים ומשם למוזיאון רוקפלר, כדי שיוכלו לפרוץ לעיר העתיקה בהתראה קצרה.

פתגמים על ירושלים

אם תהפוך את המספרים לאותיות תמצא פסוק לירושלים:

★ 30,300	★ 50,10,2,100	★ 6,200,300,70,1	
			א

40,30,6,70,30	★ 6,4,200,10	★ 10,80,6,10	
			ב

	★ 5,30,9,50	5,70,300,400	
	★ 40,10,30,300,6,200,10		ג

6,30,6,20	★ 40,30,6,70,5	★ 30,20	★ 4,8,1,6	
				ד

40,10,30,300,6,200,10	★ 20,8,20,300,1	★ 40,1	
			ה

10,50,10,40,10	8,20,300,400	
		ו

אגדה על שני אחים

לפני שנים רבות עמד בלב ירושלים בית המקדש.

אך מדוע נבנה בית המקדש דווקא במקום שבו עמד?

על כך מספרים סיפור עתיק ונחמד:

היה היו פעם שני אחים, האחים אהבו מאד זה את זה ועבדו את חלקת האדמה שהוריש להם אביהם.

האח הבכור היה נשוי והיו לו הרבה ילדים, ואילו האח הצעיר היה רווק.

כל שנה בעונת הקציר היו קוצרים השנים את התבואה ומחלקים אותה: חצי לאח הבכור וחצי לאח הצעיר.

לילה אחד אחרי הקציר נדדה שנתו של האח הרווק. הוא קם ממטתו וחשב: אחי נשוי ויש לו ילדים, הוצאותיו מרבות משלי.

הוא צריך את התבואה יותר ממני. אקום ואעביר אליו בשקט בלי שירגיש אלמות שבולים וכך יוכל להתפרנס בכבוד.

יצא האח הרווק והעביר עשר אלמות שבולים אל ערמת האלמות של אחיו וחזר לישן בשלוה.

באותו לילה נדדה גם שנתו של האח הנשוי: אחי עדין רווק, לא זכה כמוני להקים משפחה. ודאי הוא זקוק לכסף רב, מי יודע אם יספיק לו האלמות לדאג לצרכי חתונה ובית. עלי לעזר לו.

החליט ועשה. קם האח הנשוי והעביר בשקט בשקט עשר אלמות שבולים לערמת האלמות של אחיו הרווק.

למחרת בבוקר התפלא כל אחד מן האחים לראות של א חסרה בערמת האלמות שלו אף אלמת שבולים אחת.

כך נהגו האחים גם למחרת, ושוב הפתעו לגלות של א חסרות להם
אלמות.

בלילה השלישי נפגשו שני האחים בחצי הלילה באמצע הדרך,
ובדיהם

אלמות השבולים שרצו להעביר איש לאחיו...

ובאותו הלילה - כך מספרים מספרי הסיפורים -

לא יכול שלמה המלך להירדם... כי לא הצליח להחליט במפורש
באיזה מקום ייבנה המקדש.

התהפך במשכבו ולא הצליח לישון עד אשר קם בחצי הלילה ויצא
מהארמון לשוטט בעיר, היה זה לילה עם ירח בהיר.

והוא הגיע לאותו השדה שבו ישנו שני האחים. עמד בשקט מן הצד
וראה כיצד נוהגים שני האחרים זה בזה וחש:

כאן במקום הזה יבנה בית המקדש!!!

מאז חלפו הרבה שנים בית המקדש היפה חרב ונשאר רק כותל אחד
מצד מערב. אך נתפלל שיום אחד בהיר ושוב באותו מקום ובאותה
העיר נרגיש בידידות ואהבה מלב שלם כמו בין שני האחים ההם!

פיטר ברויגל, 'קציר חיטה'

- בסיפור הזה קראתם על שני אחים. כיצד הם התנהגו זה לזה? הקיפו את התשובות הנכונות:
בכעס - בחמלה - באכזריות
בדאגה - באהבה - בקנאה
- מדוע מתאים לבנות את בית המקדש דווקא במקום שאחים דאגו אחד לשני?
- היום כשאין מקדש, איזה לקח אנחנו יכולים ללמוד מהסיפור הזה?
- ספרו לחברים בקבוצה שלכם, על פעם שאתם התנהגתם כמו האחים בסיפור!
- ציירו כאן תמונה של חלק אחד מהסיפור.
- דרך התמונה תוכלו לנסות ללמד על הלקח של הסיפור!

ירושלים של זהב

נעמי שמר

אזיר הרים צלול כיין וריח אורנים
נישא ברוח הערביים עם קול פעמונים
ובתרדמת אילן ואבן שבויה בחלומה
העיר אשר בדד יושבת ובליבה חומה

ירושלים של זהב ושל נחושת ושל אור
הלא לכל שיריך אני כינור

איכה יבשו בורות המים, כיכר השוק ריקה
ואין פוקד את הר הבית בעיר העתיקה
ובמערות אשר בסלע מייללות רוחות
ואין יורד אל ים המלח בדרך יריחו

ירושלים של זהב...

אך בבואי היום לשיר לך ולך לקשור כתרים
קטונתי מצעיר בנייך ומאחרון המשוררים
כי שמך צורב את השפתיים כנשיקת שרף
אם אשכחך ירושלים אשר כולה זהב

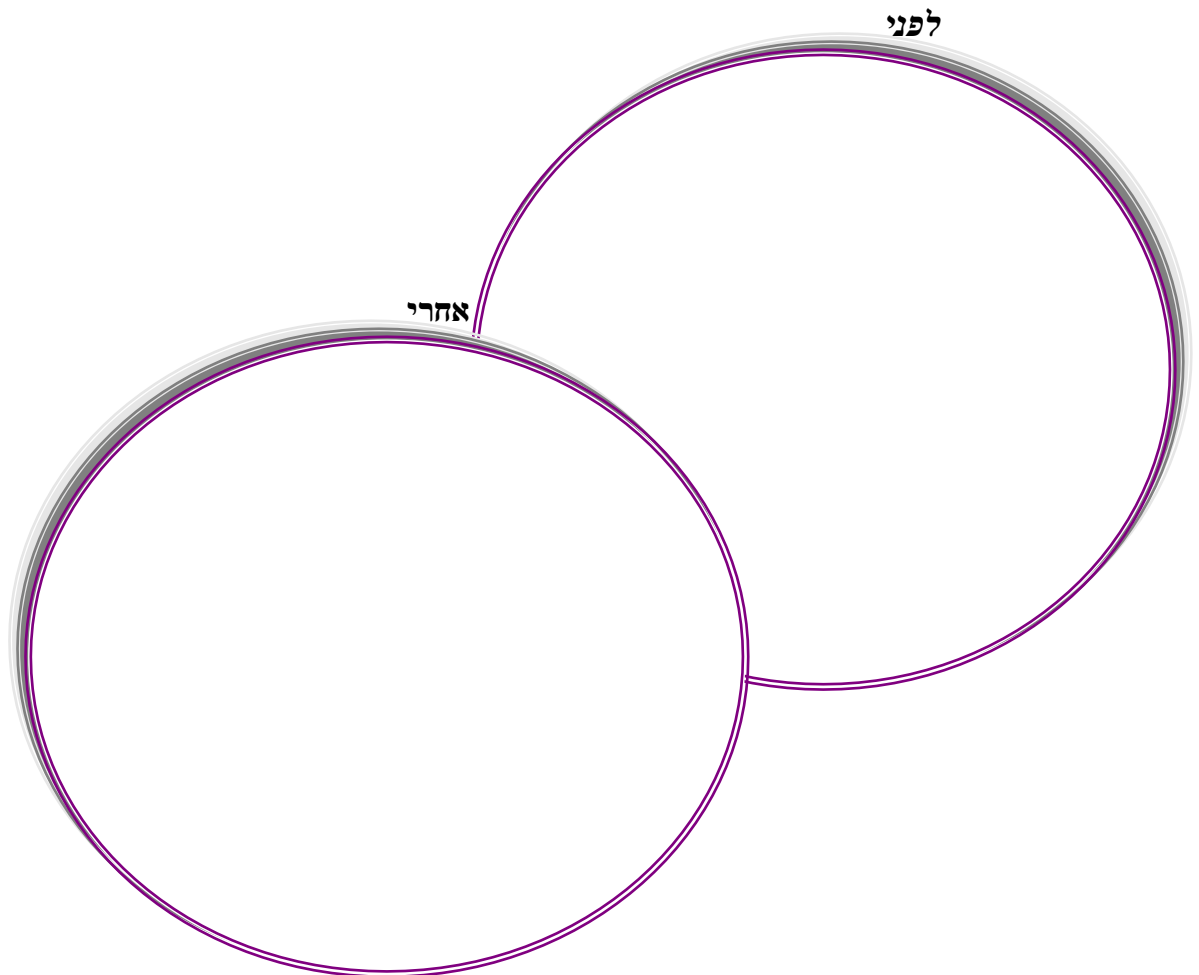
ירושלים של זהב...

חזרנו אל בורות המים, לשוק ולכיכר
שופר קורא בהר הבית בעיר העתיקה
ובמערות אשר בסלע אלפי שמשות זורחות
נשוב נרד אל ים המלח בדרך יריחו

ירושלים של זהב...

ירושלים של זהב

בשיר ירושלים של זהב מתוארת ירושלים לפני שחרור העיר העתיקה ולפניה. ערוך השוואה:

ירושלים

1. מאז חרב בית המקדש לא פסקה הצפייה של בני העם היהודי לחזור לירושלים.
ירושלים שימשה כסמל וכמוקד לכיסופי הדורות לארץ ישראל.
2. לירושלים לא רק עולים, לירושלים שרים שירים, לירושלים מספרים סיפורים, לירושלים מציירים ציורים ולירושלים מתפללים, כאשר עיקר התפילה הינו קיבוץ נדחי ישראל, עצמאות מדינית ושלוש. דוגמא לשיר לכבודה של ירושלים נמצאת בספר תהילים:
3. "שיר המעלות לדוד שמחתי באמרים לי בית יהוה נלך: עמדות היו רגלינו בשעריך ירושלים: ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדו: ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להדות לשם יהוה: כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד: שאלו שלום ירושלים ישליו אהביך: יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך: למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך: למען בית יהוה אלהינו אבקשה טוב לך:" (תהילים קכ"ב פס' א - ט)

4. מאז מלחמת העצמאות (תש"ח - 1948) ובמשך 19 שנה הייתה ירושלים עיר מחולקת: החלק המערבי של העיר היה בידי

הרב שלמה אורן, הרב
הצבאי הראשי, תוקצ פוסר
ברחבת הכותל המערבי עם
שחרור הר הבית בידי חטיבת
הצנחנים.

ישראל ואילו חלקה המזרחי, כולל ירושלים העתיקה, היה בשליטת ירדן.

5. אך ביום כ"ח בחודש אייר תשכ"ז – 1967, שהיה היום השלישי למלחמת ששת הימים, כבשו חיילי צה"ל את ירושלים המזרחית, ובכך הביאו לאיחודה מחדש של העיר המחולקת.

ביום רביעי לפנות בוקר (שהיה היום השלישי למלחמה) נתן שר הביטחון, משה דיין, את ההוראה לכבוש את ירושלים העתיקה – "במהירות האפשרית בעקבות הוראת הממשלה פרצו חיילי חטיבת הצנחנים, בפיקודו של מוטה גור, לעיר העתיקה, ונכנסו אליה דרך שער

6. האריות. בשעה 10.00 בבוקר הודיע מוטה גור במכשיר הקשר: "הר הבית בידינו, עבור!... כל הכוחות חדל אש. עבור!"

7. למרות יריות צלפים וחילופי אש, רצו הצנחנים בסמטאות העיר העתיקה לכיוון הכותל המערבי. לוחמים שהשתתפו במלחמה בחזיתות אחרות, ושמעו ברדיו על שחרור ירושלים, הם סיפרו: "הייתה התרגשות גדולה, היה קשה להאמין שירושלים העתיקה נמצאת בידינו... זהו מאורע

8. היסטורי שאף אחד לא חשב שיזכה לו... אני זוכר שאנשים בכו... ולא התביישו לבכות למרות שהם אנשים מבוגרים... ירושלים העתיקה הייתה בשבילנו תמיד סמל... זאת עיר הבירה שלנו. זה אולי סימל את משאת הנפש שלנו ב-19 השנים... לא חשבנו באותו רגע... על האבדות, על החיילים שנפלו כדי להשיג את זה. הייתה שמחה

שלימה***."

כשלושה שבועות לאחר מלחמת

9. לקראת יום השנה למלחמת ששת הימים, ביום י"ד באייר תשכ"ח – 1968, קבעה הכנסת את התאריך כ"ח באייר כיום ירושלים – יום שנועד לציין את איחודה מחדש של העיר ואת הקשר ההיסטורי המיוחד של עם ישראל לירושלים לאורך כל הדורות.

10. יום ירושלים הפך לחג של בירת ישראל. בליל יום ירושלים ובמהלך היום עצמו מתקיימים אירועים וטקסים מיוחדים, הכוללים טקסי זיכרון ממלכתיים לחללי המלחמה בהר הרצל ובגבעת התחמושת – אחד מאתרי הקרבות הקשים של חטיבת הצנחנים בירושלים. טקסים ואירועים חגיגיים מתקיימים ברחבי העיר - בפארקים, במוזיאונים באתרי הלחימה וגם בבתי הספר ובמוסדות החינוך. ברחובות ירושלים נערכת צעדה מיוחדת – "צעדת ירושלים"; מגן סאקר שלמרגלות גבעת הכנסת יוצאת "צעדת ריקוד הדגלים" אל הכותל המערבי. בבתי הכנסת ברחבי הארץ נערכות תפילות חגיגיות, הכוללות פרקי הלל והודיה ותפילה לשלום המדינה. גם אמצעי התקשורת – ובמיוחד הרדיו והטלוויזיה – משדרים תכניות מיוחדות לכבוד יום ירושלים.

פעילות 1

ירושלים

1. קרא את קטע המידע על ירושלים.
2. סמן בצבעים שונים על פי חלוקה לפסקאות.

פעילות 2

ירושלים

חפש מידע על הכותל המערבי בספרי מידע שונים וכתב דברים חדשים שלמדת על הנושא.

1. חפש מידע על הרובע היהודי בספרי מידע שונים וכתב דברים חדשים שלמדת על הנושא.

פעילות 3

ירושלים

1. כתב בשתי מלים:

א. צרתו - _____

דף עבודה

תלמיד יקר אנא קרא את הקטע בעמוד הקודם וענה על השאלות

הבאות

1. ממתי עם ישראל מצפה לחזור לירושלים? (1)

2. מה היו עושים במהלך הדורות לכבודה של ירושלים? (2)

3. כתוב איזה משפט במזמור הכי מבטא לדעתך את הצפיה לשוב לירושלים? (3)

4. במשך כמה זמן היתה ירושלים מחולקת ואצל מי היה כל חלק? (4)

5. יום כח באייר היה היום ה _____ למלחמת ששת הימים והיום ה _____ בשבוע. (5)

6. מה הודיע מוטה גור במכשיר הקשר? (6)

7. החיילים רצו לכיוון הכותל למרות

(7) ? _____

8. מדוע בכו האנשים שהגיעו לכותל? (8)

9. מה קבעה הכנסת לאחר שלושה שבועות מהמלחמה? (9)

10. מה קורה ביום ירושלים בכל שנה ושנה? (10)

חידות :

אני הייתי שר הביטחון בזמן שכבשו את ירושלים

אני כתבתי את מזמור התהילים על הצפייה לירושלים

תקעתי בשופר כאשר כבשו את הכותל

אנו חטיבת _____ כבשנו את ירושלים.

אני צעקתי בקשר "הר הבית בידנו"

בכינו ולא התביישנו

תפזורת ירושלים

יום ירושלים, מוטה, הרב שלמה גורן, דוד המלך, צנחנים, הר הבית
בידינו

א	י	ו	ם	י	ר	ו	ש	ל	י	ם	ר	א	כ
ה	ר	כ	ו	ר	ד	ו	ד	ה	מ	ל	ך	י	ע
י	נ	ה	ט	א	ר	צ	נ	ח	נ	י	ם	ח	ל
ע	כ	ג	ה	ר	ב	ש	ל	מ	ה	ג	ו	ר	נ
ק	ה	ר	ה	ב	י	ת	ב	י	ד	י	נ	ו	ל